א)[א]בריה שאני: ב)וכן חתיכה של נבלה [וכו']: ג)ותבטיל ברובא הניחא למאן דאמר ד)כל שדרכו לימנות שנינו אלא למ"ד את שדרכו לימנות שנינו מאי איכא למימר שאני ה)חתיכה הואיל וראויה להתכבד בה לפני האורחים וצריכא דאי אשמעינן גיד משום דבריה היא אבל חתיכה אימא לא ואי אשמעינן חתיכה הואיל וראויה להתכבד בה לפני האורחים אבל גיד אימא לא צריכא דרש רבה בר בר חנה [ב]חתיכה של נבלה ושל דג טמא אינה אוסרת עד שתתן טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות אוקי רב אמורא עליה ודרש [ד]כיון שנתן טעם בחתיכה חתיכה עצמה נעשת נבלה ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה אמר ליה רב ספרא לאביי מכדי רב כמאן אמרה לשמעתיה כרבי יהודה דאמר ה)מין במינו לא בטיל מאי איריא כי נתן טעם אפילו כי לא נתן טעם נמי אמר ליה הכא במאי עסקינן בשקדם וסלקו רבא אמר

אפילו

הניחא למ"ד. במסכת ביצה (דף ג:): **כל שדרכו לימנות שנינו.** במסכת ערלה (פ"ג משנה ו) גבי חבילי תילתן דלא בטיל הא נמי פעמים שנמנית דאדם עשוי למנות חתיכותיו למנין אורחים שזימן: **אלא למ"ד את שדרכו.** מיוחד למנין הוא דלא בטל כגון חבלין ו) אבל דבר העשוי ליתן באומד אע"פ שנמנה לפעמים בטל אמאי לא בטלה: **חתיכה של נבלה** א]. ומכירה: **אינה אוסרת.** בפליטתה עד שיהא בה כדי ליתן טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות: **אוקי רב אמורא עליה.** העמיד מתורגמן לפניו לדרוש ולהשמיע לרבים שלא ילמדו מרבה בר בר חנה: **כיון שנתנה טעם בחתיכה.** אחת שהיתה בלדה תמיד או שנתבשלה תחלה עמה קודם שיתן שאר החתיכות בקדרה ולא היה בזו ששים באיסור ונתנה הנבלה טעם בה ואח"כ נתן שאר החתיכות בקדרה: **חתיכה.** זו שקבלה טעם הנבלה נעשת נבלה עצמה: **ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה.** וקא ס"ד מפני שהן מינה לא בטלי ואפילו יש בהן כדי ביטול שתיהן: **רב.** דאמר מפני שהן מינה כמאן אמרה כו': **אפילו לא נתנה טעם.** בחתיכה שבלדה לא בטלה נמי דהא נבלה גופה מינייהו היא ולא בטלה: **בשקדם וסלקו.** לאיסור וסלק רוטב קודם שיתן האחרות בקדרה הלכך נתנה טעם בראשונה הרי זו חוזרת ואוסרתן ואי לאו במאי מיתסרי ואשמועינן דחתיכה עצמה נעשת נבלה לאסור חברותיה בפליטתה:

אפילו

בריה שאני. ואפילו באלף לא בטיל וכן חתיכה הראויה להתכבד לא בטלה כדאמר הכא והיינו דפירש חד מינייהו נמי אסור גזירה שמא יקח מן הקבוע כיון שאין האיסור ניכר כדפרישית לעיל (דף לה. ז) ודבר שאינו לא בריה ולא חתיכה הראויה להתכבד בטל ברוב ואפילו איסור מדרבנן ליכא כדמשמע הכא ומיהו שמא לחד גברא היה אסור: **שאני חתיכה הואיל וראויה להתכבד.** וא"ת אם כן אמאי אמר בפרק הערל (יבמות פא:) דחתיכה של חטאת טמאה (א) במאה של חטאות טהורות תעלה וכי תימא שאני חתיכה דנבלה דראויה להתכבד לפני אורחין עובדי כוכבי' אבל של חטאת טמאה אסור בהנאה ב] דהא חתיכת בשר בחלב תנן בפרק בתרא דמסכת ע"ז (דף עד.) דלא בטלה אע"ג דאסור בהנאה כדקאמר התם ויש לומר דכל דבר הראוי להתכבד אם היה מתבטל חשיב ולא בטיל אבל בהערל (יבמות פא:) אפילו מתבטל בחטאות טהורות התם אינה ראויה אלא לכהנים ולא חשיבא דכהנים אין מחזיקין טובה זה לזה שכולן שוין דלכל בני אהרן תהיה איש כאחיו כתיב (ויקרא ז) אבל של חטאת בשל חולין קאמר התם דלא תעלה וא"ת דמשמע הכא דחתיכת נבלה לא בטלה ובפרק בתרא דמסכת ע"ז (דף עד.) משמע דבטלה דפריך האי תנא מאי קא חשיב אי דבר שבמנין קא חשיב ליתני נמי חתיכת נבלה ואי איסורי הנאה קא חשיב ליתני נמי חמץ בפסח ומשני דתרתי אית ליה דבר שבמנין ואיסורי הנאה ומפרש נמי התם דהרי אלו אסורין למעוטי דבר שבמנין ולאו איסורי הנאה אי נמי איסורי הנאה ולאו דבר שבמנין וי"ל דהתם לא קאמר אלא דלא איירי בהו תנא דמתניתין דהתם ולאו משום דסבר דבטלי והא דקאמר למעוטי היינו למעוטי דלא חשיב להו וכה"ג יש בריש פ"ק דבבא קמא (דף ה:) דמנינא דמתניתין למעוטי דרבי חייא ודרבי חייא למעוטי דרבי אושעיא ולא משום דפליגי אבל קשה דכי פריך התם וליתני נמי חתיכת נבלה אמאי לא משני דלא תני לה משום דכבר תנא ליה הכא במתניתין כדמשני התם אהא דפריך התם וליתני נמי אגוזי פרך ורמוני באדן ומשני הא תנא התם הראוי לערלה וכו' וי"ל דהכי פריך התם וליתני נמי חתיכת נבלה ואי משום דכבר תנא ליה הכא א"כ לא ליתני חתיכת בשר בחלב כיון דכבר אשמועינן הכא דחתיכת איסור לא בטלה משום דהוי דבר שבמנין ומשני דההוא תנא תרתי אית ליה ג] ולפירוש זה צריך לפרש דדבר שבמנין ולא איסור הנאה בטל לההוא תנא ולכך לא נקט אלא חתיכת בשר בחלב ופליג אתנא דהכא ח): **חתיכה עצמה נעשת נבלה.** פי' בקונטרס שנתבשלה תחילה עמה קודם שנתן שאר חתיכות בקדרה ולא היה בזו ששים באיסור ונתנה הנבלה טעם בה ואח"כ נתן שאר החתיכות בקדרה חתיכה זו שקבלה טעם הנבלה חתיכה עצמה נעשת נבלה ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה וקשה לפירושו דא"כ גם הרוטב שהיה באותה שעה נאסר מתחלה ע"י טעם הנבלה ובסמוך משמע דמבטלינן לחתיכות ע"י רוטב דהוי שאינו מינו והלא רוטב עצמו נאסר מתחלה ונעשת נבלה ואוסר כל הרוטב שאחרי כן מפני שהוא מינו ויצטרך שיהא ששים בחתיכות שנתן אחרי כן לבטל הרוטב דמעיקרא אלא י"ל דמיירי כגון שיש חתיכה של היתר כולה חוץ לרוטב וחתיכת נבלה מונחת עליה חוץ לרוטב ונעשת חתיכת היתר נבלה לפי שבולעת טעם נבלה דאין ט) בהן ששים לבטל הטעם ואחרי כן כשמנער הקדרה אוסרת כל החתיכות מפני שהן מינה: **בשקדם** וסלקו. את האיסור וא"ת למה לי שחתיכה של היתר קבלה טעם מן הנבלה אפילו לא נתנה טעם נמי דהא במינה אוסרת בכל דהו ואומר ר"ת דנהי דהיא גופה מיתסרא בכל שהוא מ"מ לא אמרינן שתעשה נבלה לאסור כל האחרות כיון שהיא עצמה לא נאסרה אלא ע"י כל שהוא ורבינו אפרים היה אומר מתוך כך דאפילו כי נתנה בה טעם אין ההיתר נעשה נבלה שיצטרך ששים כנגד כל החתיכה אלא כנגד האיסור הבלוע הלכך לרב דאמר הכא דמין במינו לא בטיל כשחתיכת היתר קבלה טעם מן הנבלה חשיב האיסור כאילו הוא בעין ואוסרת כל החתיכות במשהו אבל כי לא נתנה הנבלה טעם בה לא היתה אוסרת החתיכות מפני שהם מינה שהרי אין צריך לבטל אלא האיסור לבד וכיון שלא נתנה טעם בחתיכה הוי האיסור כמאן דליתיה דלא הוי כאילו הוא בעין ולא אסר אלא חתיכה ראשונה שאין ההיתר נעשה איסור ולא אסר שאר חתיכות ודוקא גבי טפת חלב אמרינן לקמן בפרק כל הבשר (דף קח.) דחתיכה עצמה נעשת נבלה וצריך ששים כנגד כל החתיכה ולא סגי בביטול טיפה לחוד משום דכל חד וחד באפיה נפשיה שרי וכי איתנהו בהדי הדדי אסור הלכך הבשר עצמו נעשה איסור ולוקה אם אכל חצי זית מבשר וחצי זית מחלב ולכך צריך ברוטב ששים לבטל כל החתיכה שנפלה עליה טיפת חלב אבל חתיכת היתר שבלעה טעם נבלה ונאסרה וחזרה ונתנה טעם ברוטב אין צריך אלא ששים לבטל האיסור שנבלע בחתיכה ואין צריך שיעור ששים של אותה חתיכה וקשה לפירושו לרבא דמשני אפילו תימא לא קדם וסלקו מאי מהני ליה חתיכה של היתר שנאסרה מתחלה ונעשת נבלה והלא לעולם אין צריך ס' ברוטב אלא כדי לבטל חתיכה של נבלה לבדה ולא בעינן ששים לבטל שתי חתיכות של נבלה ושל היתר שנאסרה על ידה וי"ל כגון שנתמעטה הנבלה הרבה מכמו שהיתה קודם שנבלע טעמו בחתיכה של היתר והשתא לפי שנתנה טעם בשל היתר צריך ס' כנגד כל מה שהיתה מתחלה ואין שיעור ברוטב לבטלה אבל לא נתנה בה טעם אין צריך ס' אלא כנגד מה שנשאר בנבלה ויש שיעור ברוטב לבטלה ורב דאתא לפלוגי אדרבה בר בר חנה לא היה צריך רב לומר אלא חתיכה של נבלה אוסרת כל החתיכות מפני שהן מינה אלא אגב אורחיה אשמועינן דדוקא נתנה בה טעם נבלה אבל לא נתנה בה טעם נבלה לא ורבינו אפרים עליו השלום היה מביא ראיה מהא דאמר לעיל (דף נח.) ההוא כוורא דתרבא דנפל לדיקולא דכשרא ודיקולא הוא סל מלא חתיכות של בשר רותח ולא אמר שתעשה נבלה אותה חתיכה שנפל עליה כזית חלב ותאסור שאר חתיכות שאין בהן ששים כנגד כולה לפי שבאותה חתיכה עצמה לא היה בה כדי לבטל הכזית אלא משערינן הכזית בכל הבשר שבסל ואין משם ראיה כלל דדיקולא היינו קלחת וכדפירש הקונטרס וכדפירשנו לעיל ואפילו אם נאמר דדיקולא הוא סל כדמשמע הכא ובכל דוכתא אין ראיה משם דממה נפשך אם אין חלב מפעפע מחתיכה לחתיכה כמו שפירשנו לעיל א"כ אין אסור אלא החתיכה שנפלה עליה החלב והשאר מותרות ואם הוא מפעפע מחתיכה לחתיכה א"כ בדין הוא שכל החתיכות מסייעות לבטל ולא אמרינן שתעשה נבלה אותה חתיכה שנפלה עליה חלב מאחר שסופו להתפשט בכל החתיכות מידי דהוה אטיפת חלב שנפלה על חתיכת בשר דאם אין נ"ט מותר אע"פ שקודם שתתפשט הטפה נ"ט במקום נפילתה ולא אמרינן שיעשה אותה הבשר נבלה כיון דסוף הטיפה להתפשט בכל החתיכה מיהו לפי מה שפי' לעיל י) בשם הרב רבי אלעזר ממי"ץ דבאלי חתיכה אין שייך לומר שתעשה נבילה אין ראיה משם ואין ראיה לרבינו אפרים מהא דאמר (תרומות פ"ה משנה ו) כ) אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון ולא אמרינן שיעשה הכל תרומה דיש לחלק בין דבר יבש לדבר הנאסר ע"י בליעה ולפירושו ניחא הא דאמר גבי יין נסך בסוף מסכת ע"ז (דף עג:) יין נסך שנפל לבור

דאיכא

מסורת הש"ס

א) [לעיל לו. לקמן קיט.], ב) [זבחים עב.], ג) [ביצה ג:], ד) [לקמן קח.], ה) [לעיל לח: לט: לקמן קט.] יבמות פב. זבחים עט: מנחות כב: כג:, ו) כפ"ה: חבלין, ז) [ד"ה ספיקו], ח) [עי' תוס' ע"ז עד. ד"ה למעוטי], ט) נ"ל בה, י) [דף לג. בד"ה לו: אפילו], כ) [ובתמורה יב.],

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שאני וכו' חטאת טמאה שנתערבה במאה:

◆

מוסף רש"י

ותבטיל ברובא. דהא כתיב אחרי רבים להטות (זבחים עב.).

עין משפט נר מצוה

צ א מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה [ה] ו סמג לאוין קמא טוש"ע י"ד סי' ק סעיף א:

צא ב ג מיי' שם הלכה ה סמג שם טוש"ע י"ד סי' צב סעיף ג וסי' קא ס"א:

צב ד טוש"ע שם סי' צב סעיף ד וע"ש:

◆

שיטה מקובצת

א] חתיכה של נבלה ומנכרא הס"ד: ב] אבל של חטאת טמאה אסור בהנאה ליתא דהא חתיכת בשר בחלב: ג] ולפי זה צריך לפרש דדבר:

◆

רבינו גרשום

וליבטל נמי גיד בששים ויהיו כולן גידין מותרין אע"ג שאין מכירו. בריה שאני כלומר דבר החשוב בפ"ע. הניחא למ"ד כל שדרכו לימנות שנינו כלומר דלא בטל שם איסורין בנפל בהיתרי' ונתערבו כיון שאין מכירו לפיכך כולן אסורין. אלא למ"ד את שדרכו לימנות שנינו דבר החשוב כגון ביצה טמאה וכגון רמונים ותפוחין אם נטמאו טומאת אוכלין ונתערבו עם טהורין לא בטלי וכולן אסורין אבל חתיכה של נבלה דאין דרכה לימנות בטלה מאי איכא למימר: שאני חתיכה הואיל וראויה כו' כלומר דדבר חשוב הוא: וצריכא דאי אשמעינן גיד. כלומר דלא בטיל: למה לי נותן טעם כלומר הכי סבר רב דאמר אפילו לא נותן טעם אלא בחתיכה אחת חתיכה עצמה נעשת נבלה [וע"כ] בשאין מכירו עסיק' ואי בשאין מכירו למה נותן טעם אפילו לא נתן טעם נמי האמרינן כולן אסורות: הכא במאי עסיקינן בשהכירו וקדם וסילקו כלומר רב דאמר בנותן טעם לא אמר בשאין מכירו דאי בשאין מכירו אפילו לא נתן טעם נמי אלא הכא במאי עסיקינן בשהכירו וקדם וסילקו לפי' אינו אסור עד שיתן טעם בחתיכה ואותה חתיכה אוסרת שאר חתיכות: רבא אמר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones